

ΣΗΜΕΙΩΜΑ / 5 Μαρτίου 2014

Βία κατά των γυναικών

Πανευρωπαϊκή έρευνα

1. Γιατί έγινε η έρευνα για τη βία κατά των γυναικών;

Παρά τον σημαντικό αντίκτυπο της βίας κατά των γυναικών, σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και όσοι ασχολούνται επαγγελματικά με το θέμα αυτό εξακολουθούν να ταλανίζονται από την έλλειψη στοιχείων για την έκταση και τη φύση του προβλήματος. Καθώς οι περισσότερες γυναίκες δεν καταγγέλλουν τις πράξεις βίας εναντίον τους, τα μέτρα πολιτικής και οι πρακτικές λύσεις που δίνονται για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών δεν βασίζονται πάντα σε πλήρη στοιχεία.

Τα τελευταία χρόνια έχουν διατυπωθεί επανειλημμένα αιτήματα από διάφορους φορείς για επαρκή δεδομένα σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων διαφόρων προεδριών του Συμβουλίου της ΕΕ, εποπτικών φορέων όπως η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών, και του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η πανευρωπαϊκή έρευνα του Οργανισμού ανταποκρίνεται στο αίτημα για παροχή στοιχείων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών που διατυπώθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο επαναλήφθηκε από το Συμβούλιο της ΕΕ στα Συμπεράσματά του για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Πώς έγινε η έρευνα;

Η έρευνα βασίζεται σε προσωπικές συνεντεύξεις 42.000 γυναικών και αποτελεί την πληρέστερη έρευνα παγκοσμίως όσον αφορά τις εμπειρίες βίας των γυναικών.

- Στο πλαίσιο της έρευνας ερωτήθηκαν γυναίκες ηλικίας από 18 έως 74 ετών που ζουν στην ΕΕ και μιλούν τουλάχιστον μία από τις επίσημες γλώσσες της χώρας κατοικίας τους. Οι συνεντεύξεις ήταν προσωπικές και έγιναν από γυναίκες ερευνήτριες στα σπίτια των συμμετεχόντων με βάση τυποποιημένου ερωτηματολογίου σε όλα τα κράτη μέλη, από τον Μάρτιο έως τον Σεπτέμβριο του 2012.
- Οι γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα επιλέχθηκαν τυχαία και τα αποτελέσματα της έρευνας είναι αντιπροσωπευτικά τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο.

3. Σε τι διαφέρει η έρευνα αυτή από άλλες σχετικές έρευνες;

Πριν από την έρευνα του FRA δεν υπήρχαν διαθέσιμα συγκρίσιμα στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τη βία κατά των γυναικών. Παρόλο που από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 έχουν διεξαχθεί διάφορες έρευνες σχετικά με τη βία κατά των γυναικών σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών δεν είναι συγκρίσιμα. Για παράδειγμα:

- Το επίκεντρο των ερευνών ποικίλλει από την ενδοοικογενειακή βία και τη βία από σύντροφο έως τη βία κατά των γυναικών ευρύτερα, ενώ ακόμα και όροι όπως 'ενδοοικογενειακή βία' έχουν ορισθεί με διαφορετικό τρόπο σε διαφορετικές χώρες.
- Οι μέθοδοι δειγματοληψίας και λήψης συνεντεύξεων διαφέρουν (π.χ. τηλεφωνικές συνεντεύξεις έναντι προσωπικών συνεντεύξεων έναντι αυτοσυμπληρούμενων ερωτηματολογίων)
- Οι έρευνες έχουν διεξαχθεί σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, γεγονός που καθιστά δύσκολο να εκτιμηθεί κατά πόσον υπάρχουν πραγματικές διαφορές μεταξύ των χωρών ή κατά πόσον οι διαφορές αυτές οφείλονται στην πάροδο του χρόνου.

- Οι ερωτήσεις διαφέρουν από έρευνα σε έρευνα, γεγονός που δυσχεραίνει την απευθείας σύγκριση των αποτελεσμάτων.

4. Τι ερωτήσεις έγιναν στην έρευνα του Οργανισμού;

Οι γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα ερωτήθηκαν σχετικά με τις εμπειρίες σωματικής, σεξουαλικής και ψυχολογικής βίας που είχαν βιώσει, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας, από την ηλικία των 15 ετών και άνω και κατά τους 12 μήνες που προηγήθηκαν της συνέντευξης. Η έρευνα περιελάμβανε επίσης ερωτήσεις σχετικά με περιστατικά παρενοχλητικής παρακολούθησης (stalking) και σεξουαλικής παρενόχλησης, καθώς και με τον ρόλο που διαδραματίζουν οι νέες τεχνολογίες στις εμπειρίες κακοποίησης των γυναικών. Επιπλέον, οι συμμετέχουσες ερωτήθηκαν σχετικά με τις εμπειρίες βίας που είχαν βιώσει κατά την παιδική ηλικία.

5. Τι βρήκε η έρευνα για τη σωματικής και σεξουαλικής βία κατά των γυναικών;

- 33% των γυναικών έχουν πέσει θύματα σωματικής ή/και σεξουαλικής βίας από την ηλικία των 15 ετών και άνω, ενώ 5% έχουν πέσει θύμα βιασμού από την ηλικία των 15 ετών και άνω.
- Από το σύνολο των γυναικών που έχουν (τέως ή νυν) σύντροφο, 22% έχουν πέσει θύματα σωματικής ή/και σεξουαλικής βίας από το σύντρόφό τους από την ηλικία των 15 ετών και άνω.
- 20% έχουν πέσει θύματα σωματικής βίας από κάποιο άτομο εκτός του συντρόφου τους από την ηλικία των 15 ετών και άνω.
- Μόλις το 33% των θυμάτων βίας από σύντροφο και το 26% των θυμάτων βίας από μη συντρόφους επικοινωνήσαν με την αστυνομία ή κάποια άλλη οργάνωση (π.χ. υποστήριξης θυμάτων) μετά το πιο σοβαρό περιστατικό βίας.

6. Ποιες είναι οι επιπτώσεις της σωματικής και σεξουαλικής βίας;

- Η έρευνα δείχνει ότι οι ψυχικές και ψυχολογικές επιπτώσεις της σωματικής και σεξουαλικής βίας μπορούν να είναι μακροχρόνιες και σε βάθος.
- 21% των θυμάτων σεξουαλικής βίας αντιμετώπισαν κρίσεις πανικού μετά το περιστατικό.
- 35% βίωσαν κατάθλιψη σαν αποτέλεσμα της σεξουαλικής βίας.
- 43% αντιμετώπισαν σαν αποτέλεσμα δυσκολίες στις μετέπειτα σχέσεις τους.

7. Πόσο μεγάλο είναι το πρόβλημα της παρενοχλητικής παρακολούθησης;

- 18% των γυναικών στην ΕΕ των 28 έχουν πέσει θύματα παρενοχλητικής παρακολούθησης από την ηλικία των 15 ετών και άνω.
- 5% των γυναικών έχουν πέσει θύματα παρενοχλητικής παρακολούθησης κατά τους 12 μήνες που προηγήθηκαν της συνέντευξης. Αυτό το ποσοστό αντιστοιχεί σε 9 εκατομμύρια γυναίκες στην ΕΕ των 28 που έχουν πέσει θύματα παρενοχλητικής παρακολούθησης σε διάστημα 12 μηνών.
- Από το σύνολο των γυναικών που έχουν πέσει θύματα παρενοχλητικής παρακολούθησης, μία στις πέντε (21%) έχει βιώσει παρενοχλητική παρακολούθηση που διήρκεσε πάνω από δύο χρόνια.
- 23% των θυμάτων παρενοχλητικής παρακολούθησης ανέφεραν ότι αναγκάστηκαν να αλλάξουν τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τον αριθμό τηλεφώνου τους εξαιτίας του πιο σοβαρού περιστατικού παρενοχλητικής παρακολούθησης.

8. Πόσες γυναίκες έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης;

- 55% των γυναικών έχουν βιώσει κάποια μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης, όπως ανεπιθύμητο άγγιγμα, αγκάλιασμα ή φιλή από την ηλικία των 15 ετών και άνω.

- 32% του συνόλου των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης ανέφεραν ότι αυτουργός ήταν ο προϊστάμενος, συνάδελφος ή πελάτης.
- 75% των γυναικών που ασκούν ειδικευμένα επαγγέλματα ή είναι διευθυντικά στελέχη έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης στη ζωή τους.

9. Πόσες γυναίκες έχουν πέσει θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης;

- 11% έχουν δεχθεί ανάρμοστες προτάσεις σε ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης ή ανεπιθύμητα ηλεκτρονικά μηνύματα ή μηνύματα SMS σεξουαλικού περιεχομένου.
- 20% των νεαρών γυναικών (18-29 ετών) έχουν πέσει θύματα ηλεκτρονικής παρενόχλησης.

10. Ποιες είναι οι εμπειρίες βίας των γυναικών κατά την παιδική ηλικία;

- 12% των γυναικών δήλωσαν ότι έχουν βιώσει κάποια μορφή σεξουαλικής κακοποίησης ή κάποιο συναφές περιστατικό από κάποιον ενήλικα πριν από την ηλικία των 15 ετών, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 21 εκατομμύρια γυναίκες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 97% των γυναικών που έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής βίας κατά την παιδική ηλικία ανέφεραν ότι ο αυτουργός ήταν άνδρας.

11. Οι γυναίκες καταγγέλλουν τα περιστατικά βίας ή παρενόχλησης;

- 67% δεν κατήγγειλαν το πιο σοβαρό περιστατικό βίας από σύντροφο στην αστυνομία ή άλλη οργάνωση.
- 74% των θυμάτων παρενοχλητικής παρακολούθησης δήλωσαν ότι η αστυνομία δεν ενημερώθηκε ποτέ για το πιο σοβαρό περιστατικό.

12. Πώς μπορούν να εξηγηθούν οι διαφορές στα ευρήματα μεταξύ των διαφόρων χωρών;

Η αντίληψη των γυναικών σχετικά με το κατά πόσον η βία κατά των γυναικών αποτελεί συχνό φαινόμενο στη χώρα τους συνδέεται στενά με τις προσωπικές τους εμπειρίες ενδοοικογενειακής βίας ή βίας από μη συντρόφους, την ευαισθητοποίησή τους σχετικά με άλλες γυναίκες που έχουν πέσει θύματα βίας και την ευαισθητοποίησή τους σχετικά με εκστρατείες αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών. Η αλληλεπίδραση μεταξύ των παραγόντων αυτών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την ερμηνεία των ευρημάτων καθώς και στην ανάπτυξη πολιτικών ευαισθητοποίησης σχετικά με τη βία κατά των γυναικών.

Οι αποκλίσεις μεταξύ των χωρών όσον αφορά τον βαθμό επικράτησης της βίας που εντοπίστηκαν κατά την έρευνα πρέπει να εξεταστούν σε σχέση με μια σειρά παραγόντων. Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι σε έρευνα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (ΠΟΥ) που διεξήχθη σε 10 χώρες διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ποσοστών ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών στις διάφορες χώρες. Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων επισημαίνει πέντε πιθανές εξηγήσεις για τις διαφορές μεταξύ των χωρών στα ποσοστά της βίας κατά των γυναικών, οι οποίες χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης:

- 1)** κατά πόσον η αναφορά των εμπειριών βίας κατά γυναικών σε τρίτους, συμπεριλαμβανομένων των ερωτώντων στο πλαίσιο της έρευνας, είναι κοινωνικά αποδεκτή·
- 2)** η ενισχυμένη ισότητα των φύλων θα μπορούσε να συμβάλλει στη μεγαλύτερη δημοσιοποίηση των ζητημάτων βίας κατά των γυναικών, αφού σε κοινωνίες με υψηλότερα επίπεδα ισότητας είναι πιο πιθανό τα περιστατικά βίας κατά των γυναικών να αντιμετωπίζονται και να καταπολεμώνται ανοικτά·
- 3)** η έκθεση των γυναικών σε παράγοντες κινδύνου για τη βία μπορεί να εξεταστεί σε επίπεδο κράτους μέλους σε σχέση με παράγοντες οι οποίοι θα μπορούσαν να ενισχύσουν την έκθεση στη βία, όπως τα πρότυπα απασχόλησης (εργασία εκτός σπιτιού) και η κοινωνικοποίηση και ο τρόπος ζωής (έξοδοι για διασκέδαση ή ραντεβού)·
- 4)** οι διαφορές μεταξύ των χωρών όσον αφορά τα συνολικά επίπεδα βίαιων εγκληματικών ενεργειών, οι οποίες πρέπει να εξεταστούν παράλληλα με τα ευρήματα σχετικά με τη βία κατά των

γυναικών. Για παράδειγμα, γενικά ο υψηλός βαθμός αστικοποίησης σχετίζεται με υψηλότερα επίπεδα εγκληματικότητας·

5) η σχέση της κατανάλωσης αλκοόλ από τους δράστες και των εμπειριών ενδοοικογενειακής βίας των γυναικών, καθώς και γενικότερα τα πρότυπα κατανάλωσης αλκοόλ στα κράτη μέλη μπορούν να συμβάλουν στην ερμηνεία ορισμένων πτυχών της βίας κατά των γυναικών.

13. Τα αποτελέσματα της έρευνας του FRA συμπίπτουν με τα ευρήματα άλλων ερευνών σχετικά με τη βία κατά των γυναικών;

Τα αποτελέσματα της έρευνας σε γενικές γραμμές συμπίπτουν με τα αποτελέσματα σχετικών εθνικών ερευνών. Για παράδειγμα, σε έρευνα που διεξήχθη σε 10.000 γυναίκες στη Γερμανία διαπιστώθηκε ότι το 37% του συνόλου των ερωτώμενων γυναικών έχουν πέσει τουλάχιστον μία φορά θύματα σωματικής επίθεσης ή απειλής χρήσης βίας από σύντροφο ή μη σύντροφο από την ηλικία των 16 ετών και άνω. Στο Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία και Ουαλία), έρευνα που διεξήχθη σε 5.991 γυναίκες έδειξε ότι το 18% των γυναικών έχουν πέσει θύματα κάποιας μορφής παρενοχλητικής παρακολούθησης από την ηλικία των 16 ετών και άνω, ενώ από την έρευνα του FRA διαπιστώθηκε ότι το 19% των γυναικών στην ίδια χώρα έχουν πέσει θύματα παρενοχλητικής παρακολούθησης από την ηλικία των 15 ετών και άνω.

14. Τι μπορεί να γίνει για τη βελτίωση της κατάστασης;

- Οι γυναίκες υφίστανται κακοποίηση στον χώρο εργασίας, στο σπίτι, σε δημόσιους χώρους και στο διαδίκτυο. Καθώς η πλειονότητα των συμμετεχουσών πιστεύει ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί συχνό φαινόμενο στη χώρα τους, τα όργανα της ΕΕ καθώς και οι εθνικοί φορείς πρέπει να επανεξετάσουν τα μέτρα για την αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών ανεξάρτητα από το πού λαμβάνουν χώρα. Η επικύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας και η ευθυγράμμιση της εθνικής νομοθεσίας με την εν λόγω Σύμβαση, καθώς και η διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής της οδηγίας της ΕΕ για τα θύματα της εγκληματικότητας, αποτελούν σημαντικά βήματα για τη βελτίωση της εν λόγω κατάστασης.
- Οι αστυνομικές αρχές, οι ασχολούμενοι με το θέμα στο χώρο της υγείας, οι εργοδότες και οι ειδικοί φορείς παροχής υπηρεσιών υποστήριξης θυμάτων πρέπει να είναι κατάλληλα καταρτισμένοι και να διαθέτουν τους κατάλληλους πόρους και αρμοδιότητες ώστε να παρέχουν βοήθεια στα θύματα προκειμένου να διασφαλιστεί η αναγνώριση, η καταγραφή και η ανάληψη δράσης έναντι όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών (και κοριτσιών).
- Η ενημέρωση γυναικών (και ανδρών) σχετικά με τη βία κατά των γυναικών πρέπει να βελτιωθεί μέσω ευαισθητοποίησης που βασίζεται σε λεπτομερή στοιχεία, έτσι ώστε να στοχεύει στο κατάλληλο κοινό. Τούτο μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της αναφοράς των περιστατικών βίας στις αρχές και σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων.
- Οι εθνικές νομοθεσίες σχετικά με την παρενοχλητική παρακολούθηση πρέπει να ανταποκρίνονται σφαιρικά στις ανάγκες των θυμάτων.
- Οι διαδικτυακές πλατφόρμες και οι πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης πρέπει να συνδράμουν ενεργά τα θύματα ηλεκτρονικής παρενοχλητικής παρακολούθησης και ηλεκτρονικής παρενόχλησης να αναφέρουν τα περιστατικά κακοποίησης και να ενθαρρύνονται να περιορίζουν ανεπιθύμητες συμπεριφορές.
- Τα κράτη μέλη πρέπει να διδαχθούν από τις καλές πρακτικές που έχουν ήδη υιοθετηθεί σε άλλες χώρες, μέσω των οποίων αντιμετωπίζεται και καταπολεμάται αποτελεσματικά η βία κατά των γυναικών.

15. Πώς θα παρακολουθούνται τα αποτελέσματα της έρευνας από τον FRA;

Ο Οργανισμός θα προωθεί τη χρήση των αποτελεσμάτων της έρευνας για να βελτιωθούν οι υπάρχουσες πολιτικές από κοινού με άλλους οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE) καθώς επίσης με τα κράτη μέλη και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Το έργο του FRA για τα ζητήματα ισότητας των φύλων και οι σχετικές δημοσιεύσεις διατίθενται στον δικτυακό τόπο: <http://fra.europa.eu/en/theme/gender> και στο [ενημερωτικό πακέτο \(press pack\)](#) για τη βία κατά των γυναικών.

Για περισσότερες πληροφορίες, επικοινωνήστε με την ομάδα μέσων ενημέρωσης του FRA:

Email: media@fra.europa.eu / Τηλ.: +43 1 58030-642